

Frida Stenberg

Elevers demokratiforståelse og FNs demokratiindeks

Hvilke sammenhenger kan man finne mellom land i ICCS undersøkelsen for elevers demokratiforståelse og FNs demokratiindeks

Mai 2021

NTNU

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet.
Fakultet for samfunns - og utdanningsvitenskap
Institutt for lærerutdanning

Frida Stenberg

Elevs demokratiforståelse og FNs demokratiindeks

Hvilke sammenhenger kan man finne mellom land i ICCS undersøkelsen for elevs demokratiforståelse og FNs demokratiindeks

Bacheloroppgave

Mai 2021

NTNU

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet.

Fakultet for samfunns - og utdanningsvitenskap

Institutt for lærerutdanning

Kunnskap for en bedre verden

Sammendrag

Kunnskapsrike studenter er et mål for undertrykkende regimer. Grunnen til at de blir sett på som ett trussel fra disse regimene er da de ofte har kunnskap angående demokrati og ulike rettigheter, der de kan foreta demonstrasjoner for nettopp å fremme dette. Det er derfor viktig at demokrati og medborgerskap får en viktig rolle i undervisningen, da utdanning kan være med på å vedlikeholde demokratiet eller fremme det. I Norge har demokrati og medborgerskap kommet inn som et tverrfaglige tema i den nye læreplanen. Ut i fra bevisstheten rundt dette har jeg sammenlignet kunnskapen og forståelsen rundt demokrati hos elever i ulike land og sammenlignet disse med landenes demokratiindeks. Kunnskapen og forståelsen elevene har til demokratiet har allerede blitt undersøkt gjennom ICCS, og det er denne dataen jeg presenterte i oppgaven. Demokratiindeksen har jeg også anvendt fra allerede gitte data fra FN. Dataen til begge undersøkelsene tok jeg deretter å satte opp mot hverandre, sammenlignet og sett om de samsvarer, som også er en del av min problemstilling. Jeg har også testet signifikansen mellom disse variablene gjennom en korrelasjonsanalyse. Hovedfunnene i oppgaven var at variablene i korrelasjonsanalysen ikke var signifikante, da den hadde et svar på 0,341 som er moderat. Dette indikerer at samsvaret i elevers kunnskap og i hvilken grad landet er under et demokrati er liten.

Innholdsfortegnelse

Innledning	7
Teori	8
Demokrati	8
<i>FN, FNs demokrati indeks og ulike regimetyper</i>	<i>9</i>
<i>ICCS undersøkelsen</i>	<i>10</i>
Empirisk materiale	12
Analyse	17
Drøfting	21
Avslutning	23
Litteraturliste:	24

Elevers demokratiforståelse og FNs demokratiindeks

Innledning

«Studenter har alltid vært en trussel mot ikke-demokratiske regimer. De er høyt utdannede, beleste og organiserte. Dette er hovedårsaken til at de også er et mål for undertrykkende regimer. Studentenes og Akademikernes Internasjonale Hjelpfond (SAIH) forteller om drap, fengslinger, politisk forfølgelse, vold, tortur og innskrenking av bevegelsesfriheten for studenter særlig i Palestina, Iran, Sør-Afrika og Colombia.» (FN-sambandet, 2020b, avsnittsnummer 4.). Det at studenter er en trussel for ikke-demokratiske regimer, gjør det viktigere for studentene å få mer kunnskap om temaet. Den første august i 2020 ble det innført tverrfaglige tema i den nye læreplanen, Kunnskapsløftet 2020. Disse tverrfaglige temaene omhandler folkehelse, livsmestring, demokrati og medborgerskap og til slutt bærekraftig utvikling (Utdanningsdirektoratet, 2020a). Demokrati og medborgerskap skal være med på å gi elevene kunnskap om demokratiets forutsetninger, verdier og spilleregler, og skolen skal stimulere elevene til å bli aktive medborgere. Det som skjer i opplæringen skal være med å gi elevene innsikt og forståelse om at demokratiet har ulike former og uttrykk, samtidig som de skal lære å tenke kritisk, respektere uenighet og gi dem kompetanse til å delta i videreutviklingen av demokratiet i Norge (Utdanningsdirektoratet, 2020b).

Ettersom det nye tverrfaglige temaet har kommet på læreplanen, demokrati og medborgerskap, føler jeg at det er ganske aktuelt for tiden og det er derfor jeg i denne oppgaven skal se på elevers demokratiforståelse og sammenligne dette opp mot ulike lands demokratiindeks. Grunnen til at jeg har valgt å skrevet om dette temaet er på grunn av at jeg selv er interessert i begrepene demokrati og medborgerskap, og jeg er spent på å se i hvilken grad lærere vil ta i bruk dette som et tverrfaglig tema fremover i undervisningen. Elevene skal gjennom demokrati og medborgerskap utvikle forståelse, toleranse og respekt for andre menneskers synspunkter og perspektiver. Men hvordan skårer norske elever i ICCS undersøkelsen og hvor ligger Norge på lista til FNs demokratiindeks. På grunn av FoU-torget som vi hadde nettbasert den 18. januar, belyste Storstad om ICCS undersøkelsen og dens ulike formål. Dette var et tema som jeg syntes hørtes veldig interessant ut og fant fort ut at det var dette jeg ville skrive om. Her er det allerede kvalitative data om demokrati og medborgerskap, der de beskriver elevers kunnskap og holdninger.

Ut i fra dataen fra ICCS undersøkelsen skal jeg sette opp de ulike landene opp til hverandre og sammenligne funnene med FNs demokratiindeks, der jeg tilslutt skal foreta en liten korrelasjonsanalyse. Problemstillingen min blir derfor: “ Hvilke sammenhenger kan man finne mellom land i ICCS undersøkelsen for elevers demokratiforståelse og FNs demokratiindeks”. For å besvare min problemstilling skal jeg først ta for meg litt teori om demokrati, og belyse noen ideer der noen forskere hevder at gjennom god utdanning kan demokratiet blomstre. Jeg skal også presentere og forklare dataene i ICCS undersøkelsen og FNs demokratiindeks. For å sammenligne landene nærmer tar jeg også for meg landenes regimetyper og kunnskapsnivå. Min empiridel vil omhandle en elevbasert undersøkelse der jeg sammenligner de internasjonale resultatene på deres kunnskapstest og FNs demokratiindeks, og sjekker om resultatene samsvarer. Forskningsmetoden jeg skal bruke er korrelasjonsanalyse samtidig som jeg forklarer de ulike dataene og setter de opp til hverandre.

Teori

Demokrati

FN (2020) forklarer demokrati som en styreform der folket bestemmer hva slags politikk som skal føres. Selve ordet demokrati kommer fra gresk og betyr folkestyre. Demokrati er noe et samfunn må arbeide med kontinuerlig, og FN har med fire dimensjoner for hvor demokratiske et land kan være. Den første dimensjonen er en statsform med folkestyre, der befolkningen i et samfunn har mulighet til å påvirke styringen av landet. Den andre dimensjonen er menneskerettigheter og en uavhengig domstol. Gjennom en uavhengig domstol skal befolkningens rettigheter eller grunnleggende menneskerettigheter sikres, og den skal passe på at rettsstaten ikke overgriper befolkningen eller tar tilfeldige avgjørelser. Borgernes aktive deltakelse er dimensjon nummer tre, og den går ut på at et land blir mer demokratisk hvis befolkningen er aktive deltakere i politiske diskusjoner, debatter og de stemmer ved valg. Deltakelsen går også ut på om befolkningen er medlem i organisasjoner eller politiske partier. Til slutt har vi den fjerde dimensjonen, der demokrati blir sett på som et felles verdigrunnlag for befolkningen. I denne dimensjonen må befolkningen være samstemte i at ulike demokratiske prinsipper skal følges og støttes . En av FNs hovedsaker er menneskerettigheter som de mener har et gjensidig forsterkende forhold til demokrati. Organisasjonen mener at gjennom et velfungerende demokrati med offentlig diskusjon,

debatt, fri presse, en uavhengig domstol og aktive medborgere fører til at menneskerettighetsbrudd ikke blir begått (FN-Sambandet, 2020).

Det er flere forskere som har spekulert i utdanningens politiske virkninger. To av disse forskerne, Lipset (1959) og Dahl (1971), mente at en viss grad av leseferdigheter og utdanning kan være med på å fremme demokratisering og opprettholde den. Lipset påpekte at økonomisk utvikling er viktig for å få demokratiske stater. Han hevdet også at hvor mer velstående en nasjon er, blir det lettere å opprettholde demokratiet. Utdanning er en av faktorene Lipset trekker fram for å få et godt og fungerende demokrati, der den skal hjelpe folk å forstå behovet for normer for toleranse (Lipset, 1959, s. 75). Dahl hevder på samme måte at sosioøkonomisk utvikling øker potensialet for vellykket demokrati. En befolkning med sosioøkonomisk utvikling kan engasjere seg i og delta i valg som er nødvendige for å opprettholde en representativ regjering (Dahl, 1971, s. 76-77). På denne måten er Lipset og Dahl trolig enige i at høyere utdanning kan knyttes opp med demokratiske verdier. Nyere forskning viser også til dette resultatet. Apergis (2017) hadde en studie, der hypotesen var at utdanning hadde en signifikans effekt på demokratiet. Han samlet inn data fra 161 land, i en periode på 43 år. Resultatene viste at demokratiutbyttet var sterkt preget og drevet av utdanning. Samtidig så han på utdanning som nøkkelen til å gripe inn i en stat der demokratiet ikke er stabilt, og der kravet til utdanning ikke var tilgjengelig.

FN, FNs demokrati indeks og ulike regimetyper

FN er en stor verdensorganisasjon som har mange roller å fylle i verdenssamfunnet, der de arbeider med flere ulike temaer. I dag består FN av 193 medlemsland, men da organisasjonen ble etablert i 1945 besto organisasjonen av 51 medlemsland. FN trådte i kraft i kjølvannet av andre verdenskrig, og etter det la de retningslinjer i internasjonal politikk, der de skulle sørge for fred og sikkerhet, bærekraftig utvikling og menneskerettigheter. FN er også opptatt av å støtte demokratiske prosesser, og den nåværende generalsekretæren i FN har uttalt at “demokrati er en grunnleggende byggestein for både fred, bærekraftig utvikling og menneskerettigheter i 2019” (FN-sambandet, 2021b). Selve demokratiindeksen er basert på en egen spørreundersøkelse utført av forskningsavdelingen til Economist Group, et britisk-basert privat selskap som gir ut ukeavisen The Economist. Indeksen er i en rangering fra 0 til 10, og i tillegg kategoriserer indeksen hvert land i en av fire regimetyper: fungerende

demokratier, ufullstendige demokratier, hybridregimer og autoritære regimer (FN-sambandet, 2016; Wikipedia, 2021).

Ut i fra the Economist endelige poengsum, vil resultatet bestemme hvilken type regime klassifisering landet har. Fungerende demokratier, som er fra 8,01 til 10, er nasjoner der politiske friheter ikke bare respekteres, men forsterkes av en politisk kultur som bidrar til blomstring av demokratiske prinsipper. I disse nasjonene er det maktfordeling hos de forskjellige regjeringsgrenene, et uavhengig rettsvesen, beskyttelse av menneske- og sivile rettigheter, og politisk frihet. I et ufullstendig demokrati, som i dette tilfellet gjelder de mellom 6,01 og 8, kan disse nasjonene også ha rettferdige og frie valg samtidig som de grunnleggende rettigheter respekteres. Grunnen til at disse nasjonene blir ufullstendig er da de kan ha problemer i andre demokratiske aspekter, som underutviklet politisk kultur, lavt nivå av deltakelse i politikk og spørsmål om hvordan styresett fungerer (Wikipedia, 2021).

Fra en score fra 4,01 til 6 har vi hybridregimer. Hybridregimer er nasjoner med regelmessige valgbedragerier, som forhindrer nasjonen i å være et rettferdig og fri demokrati. I disse nasjonene bruker staten press på den politiske opposisjonen, de har ikke-uavhengige rettsvesener, det er utbredt korrupsjon, trakassering og press på media. I dette regimet er det også underutviklet politisk kultur, med lave nivåer av deltakelse i politikk og spørsmål om hvordan styresettet fungerer. Til slutt har vi autoritære regimer, som har en score mellom 0 og 4. Under autoritære regimer eksisterer ikke politisk pluralisme, eller den er sterkt begrenset. Disse nasjonene er ofte absolutte monarkier eller diktaturer, og de som styrer landet kontrollerer også media som begrenser borgernes frihet og rettigheter. Krenkelser og misbruk av sivile rettigheter er derfor vanlig, og valg, hvis de eksisterer i disse nasjonene, er heller ikke rettferdige og allmenne. I dette regimet er ikke rettsvesenet uavhengig, og sensur og undertrykkelse av regjeringskritikk er vanlig (Wikipedia, 2021).

ICCS undersøkelsen

I den internasjonale studien International Civic and Citizenship Education Study (ICCS) fra 2016, ble det gjennomført spørreundersøkelser hos ungdomsskoleelever på 9. klassetrinn i 24 land. Undersøkelsen samarbeider med The International Association for the Evaluation of Educational Achievement (IEA), PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study) og TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study). Gjennom disse tre

studiene sammenligner de internasjonalt unge mennesker og landenes utdanningssystemer for å kunne bidra til bedre utdanning. ICCS har lagt opp fem forskningsspørsmål for å finne ut på hvilken måte unge i ulike land både utøver og forberedes til rollen som demokratiske samfunnsborgere. De fem forskningsspørsmålene stiller grovt sett spørsmål angående elevenes kunnskap og forståelse av demokrati og medborgerskap, hvordan deres engasjement er, hvilke holdninger de har, hvordan skolen kan styrke elevenes kunnskap og forståelse og til slutt om hvordan det er implementert i undervisningen. Rapporten bruker fire datakilder, kunnskapstesten, elevspørreskjemaet, lærerspørreskjemaet og skolelederspørreskjemaet, som datainnsamlingen er basert på. (Huang, Ødegård, Hegna, Svagård, Helland & Seland, 2017, s. 3, 7-13 og 22).

Oppgavene som elevene svarer på har ulik vanskelighetsgrad, og det gjør at det blir forskjellig grad av kunnskap og forståelse, der man kan sette opp resultatene etter en skala. Skalaen blir satt opp i fem forskjellige kunnskapsnivåer, A, B, C, D eller under nivå D. Et eksempel på et nivå A spørsmål, som er det høyeste er «Hva kan gjøres i et demokrati for å hindre at politiske ledere misbruker makten sin?» (Huang et al., 2017, s. 31) og her er det mulig å få to poeng, mens et eksempel på under nivå D spørsmål, som er det laveste, er ««Enhver har rett til undervisning. Undervisningen skal være gratis ... og obligatorisk» (FNs Verdenserklæring om menneskerettigheter). Hvorfor blir undervisning regnet som en menneskerettighet?» (Huang et al., 2017, s. 31) som har gitt ett poeng.

På nivå A er det mulig å få 563 poeng og mer. I dette nivået har elevene en helhetlig forståelse av demokrati og medborgerskap med relaterte begreper, prinsipper, funksjoner og prosesser. De kan også se fordeler, ulemper, motivasjoner og konsekvenser ved politiske standpunkt og utvikle hypoteser og se for seg mulige resultater. Elever som skårer på nivå A kan også se sammenhenger mellom politiske prosesser, samt hva som regulerer slike prosesser og har innflytelse. Ved nivå B kan man få mellom 479-562 poeng. På nivå B har elevene kunnskap om de mest gjennomgripende samfunnsinstitusjoner, samfunnssystemer, begreper og prinsipper som finnes i et representativt demokrati. Forståelsen omhandler hvordan dette fungerer i praksis, og elevene anerkjenner borgernes aktive rolle og dens visse innflytelse. Kunnskap om ulike lover er også til stede, og hvordan de kan brukes til å beskytte og fremme samfunnets verdier og prinsipper. Det som skiller nivå A og B er hvilken grad eleven evner å anvende og bruke kunnskapen og forståelsen sin på (Huang et al., 2017, s.32-33).

På nivå C, der elevene kan ha mellom 395-478 poeng, viser de kjennskap til grunnleggende prinsipper for medborgerskap og innbyggernes mulighet til å påvirke disse. Eleven er kjent med de «store ideene» i demokratiet og har evne til å knytte prinsipper som frihet, likhet og samhold sammen med hverdageksempel og vite hva som er rettferdig eller urettferdig. Det som skiller nivå C fra de høyere nivåene er den spesifikke kunnskapen og en større oppfatning av politikk og demokrati enn det hverdagslige. Nivå D representerer et basisnivå på kunnskapsskalaen, der elevene kan få mellom 311–394 poeng. På nivå D gjenkjenner eleven det konkrete og eksempler på grunnleggende funksjoner i demokratiet, som menneskerettigheter. Det som skiller dette nivået med de høyere nivåene er at eleven har begrenset kjennskap til bredden av grunnleggende demokratiske institusjoner, demokratiske prinsipper og sliter med abstrakte begreper i demokratiet. I kategorien under nivå D, har elevene mindre enn 311 poeng og de har svært mangelfulle kunnskaper om demokrati (Huang et al., 2017, s.33-34)

Empirisk materiale

I denne oppgaven skal jeg forske på en korrelasjonsanalyse mellom resultater fra ICCS undersøkelsen fra 2016 og FNs demokratiindeks fra 2016. FN har nyere forskning, så sent som 2019, men i min oppgave tenker jeg å sammenligne fra samme året slik at det blir mest mulig samsvar. Selv om det er mange faktorer som kunne vært interessant å sammenligne, vil jeg undersøke om det er statistisk signifikans på FNs demokratiindeksen og elevenes kunnskapsskåre i ICCS-undersøkelsen. Begge disse undersøkelsene går under empirisk dokumentasjon i denne oppgaven, og jeg skal derfor ta for meg hvordan disse eksperimentene ble til og hvordan jeg skal bruke de videre for å besvare min problemstilling.

Spørreundersøkelser er et eksempel på en kvantitativ tilnærming, og både ICCS (The International Civic and Citizenship Education Study) undersøkelsen og FNs demokratiindeks er av denne typen. Gjennom kvantitativ tilnærming er man opptatt av å telle opp fenomener, altså å kartlegge utbredelse (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2010, s.31). I kraft av problemstillingen min vil denne kartleggingen omhandle hvorvidt disse fenomenene som jeg skal forske på har sterk korrelasjon. Demokrati-indeksen er en indeks rangert av Economist Intelligence Unit som måler graden av demokrati i 167 land, mens ICCS undersøkelsen er en undersøkelse for elevers demokratiforståelse, kunnskaper om demokrati og engasjement for

politikk og samfunnsspørsmål i 24 land. Landene som er felles og begge bruker i sin undersøkelse er Danmark, Taiwan, Sverige, Finland, Norge, Estland, Russland, Belgia (Flandern), Slovenia, Kroatia, Italia, Nederland, Litauen, Latvia, Malta, Bulgaria, Chile, Colombia, Mexico, Peru, Den dominikanske republikk, Hong Kong (Kina), Sør-Korea og Nordrhein-Westfalen (Tyskland) (Huang et al., 2017; Wikipedia, 2021).

Spørreundersøkelsen som omhandler FNs demokratiindeks er ment til å måle graden av demokrati i landene, basert på en vurdering av 60 ulike utsagn delt inn i fem ulike kategorier. Disse kategoriene er valgprosesser og mangfold, hvor godt regjeringen fungerer, sivile rettigheter, politisk deltakelse og politisk kultur. Politisk kultur i et demokrati handler blant annet om demokrati som et felles verdigrunnlag. Indeksen viser til en numerisk score og en rangering fra 0 til 10 (FN-sambandet, 2016). I undersøkelsens 60 spørsmål, er det enten to eller tre svaralternativer. Hvert svar blir konvertert til en poengsum, enten 0 eller 1, eller for spørsmålene der det er tre svaralternativer blir poengene enten 0, 0,5 eller 1. Poengsummen blir deretter lagt til, multiplisert med ti og delt med totalt antall spørsmål innen de fem kategoriene. De ulike vurderingene er for det meste gjort av eksperter, men det ligger også meningsmålinger av innbyggerne i landet til grunn. Det kan også være noen land som mangler undersøkelsesresultater, men her bruker the Economist undersøkelsesresultater for lignende land og ekspertvurderinger for å fylle ut hull (FN-sambandet, 2016; Wikipedia, 2021).

I elevspørreskjemaet til ICCS er det spørsmål om eleven, dens hjem og familie, aktiviteter som de driver med på skolen og på fritiden og til slutt hva de mener om politikk og forskjellige samfunnsspørsmål. Elevene svarer ved å sette kryss i en avkryssingsboks på hva som stemmer best med deres meninger. Ut i fra spørreskjemaet undersøkes det elevenes politiske engasjement og holdningsmønster, informasjonsinnhenting, kommunikasjon om politikk og samfunnsliv, deltakelse i skoledemokratiet og forventet politisk deltakelse i fremtiden. ICCS er en internasjonal studie, og undersøkelsene er utformet som et internasjonalt, europeisk og nasjonalt spørreskjema. Dette er for at undersøkelsen skal kunne sammenlignes på tvers av land, og det er derfor viktig å ha en felles faglig innretning (Huang et al., 2017, s. 25-26).

Det jeg skal fokusere på i undersøkelsen til ICCS er hovedresultater fra kunnskapstesten og sammenligne de ulike landenes gjennomsnitt. Kunnskapstesten har til hensikt å måle elevenes

demokratiforståelse og kunnskap. I kunnskapstesten er det spørsmål som gir svar på elevenes faktakunnskaper og om elevenes analytiske forståelse, anvendelse og tenkning av kunnskapene. Hensikten er også å måle elevenes hukommelse av informasjon, og måle i hvilken grad de viser at de forstår og kan bruke denne forståelsen til nye situasjoner. Spørsmålene går inn på ulike emneområder som samfunn og samfunnssystemer, demokratiske prinsipper, samfunnsengasjement og politisk deltakelse og til og med medborgeridentitet. I alt består kunnskapstesten av 88 ulike oppgaver, der ni av disse oppgavene er åpne som gir rom til refleksjon. Oppgavene har ulik vanskelighetsgrad, og av de 79 lukkede spørsmålene er det fire forhåndsdefinerte svaralternativer hvor elevene skal sette ett kryss (Huang et al., 2017, s. 22).

Figur 1. Variablene i SPSS-programmet

	Name	Type	Width	Decimals	Label	Values	Missing	Columns	Align	Measure	Role
1	Land	Numeric	8	2	Land	{1.00, Danm...	None	8	Right	Nominal	Input
2	FN_demokr...	Numeric	8	2	FN_demokratiin...	None	None	8	Right	Scale	Input
3	ICCS	Numeric	8	2	ICCS	None	None	8	Right	Scale	Input

Figur 2. Verdiene til variablene og **Figur 3.** Koding av verdiene

	Land	FN_demo kratiinde ks	ICCS	
1	1.00	9.20	586.00	1.00 = "Danmark"
2	2.00	7.80	581.00	2.00 = "Taiwan"
3	3.00	9.40	579.00	3.00 = "Sverige"
4	4.00	9.00	577.00	4.00 = "Finland"
5	5.00	9.90	564.00	5.00 = "Norge"
				6.00 = "Estland"

For å analysere resultatene av spørreskjemaene, før jeg setter opp en korrelasjonsanalyse, har jeg registrert resultatene manuelt i et dataprogram. Et program som særlig brukes ved universiteter i Norge er SPSS, og det er dette programmet jeg skal anvende (Johannessen et al., 2010, s. 250-251). Ved figur 1. kan man se variablene jeg har i dataprogrammet som er land, FN-demokratiindeksen og ICCS kunnskapsskåren. Under land har jeg satt inn verdier fra 1 til 24, som da er de ulike landene som deltok i undersøkelsen. Jeg har tatt med figur 3. for å vise til hvordan jeg har kodet inn tallene, der verdi 1 er Danmark, verdi 2 er Taiwan og verdi 3 er Sverige og så videre. I figur 2. kan man se utfyllende data, der jeg har skrevet inn verdiene til landene og resultatet de har fått i de to undersøkelsene. For eksempel, Norge, som har verdien 5, har fått et resultat på 9,9 i demokratiindeksen og 564 i ICCS undersøkelsen.

Land	Demokrati -indeks	Regimetype	Gjennomsnitt -skåre ICCS	Kunnskapsnivå
Danmark ^	9,2	Fungerende demokratier	586	Nivå A
Taiwan	7,8	Ufullstendig demokrati	581	Nivå A
Sverige ^^	9,4	Fungerende demokratier	579	Nivå A
Finland	9,0	Fungerende demokratier	577	Nivå A
Norge ^^	9,9	Fungerende demokratier	564	Nivå A
Estland ^^	7,9	Ufullstendig demokrati	546	Nivå B
Russland	3,2	Autoritære regimer	545	Nivå B
Belgia (Flandern)	7,8	Ufullstendig demokrati	537	Nivå B
Slovenia	7,5	Ufullstendig demokrati	532	Nivå B
Kroatia	6,8	Ufullstendig demokrati	531	Nivå B
Italia	8,0	Ufullstendig demokrati	524	Nivå B
Nederland ^	8,8	Fungerende demokratier	523	Nivå B
Litauen	7,5	Ufullstendig demokrati	518	Nivå B

Figur 4. Tabellen gir
oversikt over ulike
variabler og verdier.

Latvia ^^	7,3	Ufullstendig demokrati	492	Nivå B
Malta	8,4	Fungerende demokratier	491	Nivå B
Bulgaria	7,0	Ufullstendig demokrati	485	Nivå B
Chile	7,8	Ufullstendig demokrati	482	Nivå B
Colombia	6,7	Ufullstendig demokrati	482	Nivå B
Mexico	6,5	Ufullstendig demokrati	467	Nivå C
Peru	6,7	Ufullstendig demokrati	438	Nivå C
Den dominikan ske rep.	6,7	Ufullstendig demokrati	381	Nivå D
Hong Kong (Kina) ^^^	3,1	Autoritære regimer	515	Nivå B
Sør-Korea ^^^	7,9	Ufullstendig demokrati	551	Nivå B
Tyskland (Nordrhei n-Westf.) ^^^	8,6	Fungerende demokratier	519	Nivå B

For å få god oversikt over funnene, og for å kunne svare på problemstillingen på hvilke sammenhenger man kan finne mellom land i undersøkelsene har jeg laget et systematisk tabell (Figur 4.). I tabellen har jeg med de 24 landene som er felles for begge undersøkelsene, samt gjennomsnittskåren til landene. Jeg har også tatt med de ulike regimetyper og kunnskapsnivåene for å sammenligne landene nærmere. Resultatene på kunnskapstesten skilles i tabellen med tre forskjellige tegn bak seg, som hovedsakelig omhandler et krav om at svarprosenten i undersøkelsen skal være over 85%. De tre landene som ikke oppfyller dette kravet er inkludert til slutt i tabellene. Danmark og Nederland har tegnet «^», det vil si at begge disse landene har tilfredsstillende kvalitetskrav for deltakelse ved å ta i bruk reserveskolene. Sverige, Norge, Estland og Latvia derimot har ekskludert spesialklasser og lignende, og utvalgspopulasjonen utgjør 90-95 prosent i landet. Disse landene har «^^» markert i tabellen. Til slutt har vi tegnet «^^^» som inneholder at land, i dette tilfellet Hong Kong, Sør-Korea og Nordrhein-Westfalen ikke har tilfredsstillende kvalitetskrav for deltakelse, på grunn av lav svarprosent. (Huang et al., 2017, s. 24 og 45). Markeringene kan indikere at gjennomsnittsskåren ikke nødvendigvis stemmer hundre prosent, som kan få en negativ påvirkning på undersøkelsenes korrelasjon.

Korrelasjon, som betyr samsvar eller samvariasjon, angir hvor sterk lineær sammenheng det er mellom to variabler. Variablene i denne oppgaven er som tidligere nevnt FNs demokratiindeks og kunnskapstestskåren til elevene i ICCS undersøkelsen. Jeg skal anvende korrelasjonsmålet Pearsons r eller Pearsons produktmomentkorrelasjon. I denne analysen kan man se både typen samvariasjon og styrke som kan være positiv (+1), negativ (-1) eller fraværende (0). Jeg skal følge Cohen og Holliday (1982, sitert i Johannessen et al., 2010, s. 302-304) sin tommelfingerregel når det kommer til korrelasjonssvar, der de viser til at en korrelasjon på -0,00-0,19 er veldig svak, -0,20-0,39 er svak, -0,40-0,69 er moderat, 0,70-0,89 er høy og at 0,90-1,00 er meget høy.

Analyse

Før jeg går inn på å analysere korrelasjonen, skal jeg først få et lite overblikk på sammenhengene man kan finne mellom undersøkelsene til de ulike landene i figur 4. For å gjøre det lettere å sammenligne har jeg laget figur 5., der verdiene til begge undersøkelsene står i rekkefølge fra høy til lav verdi. De landene som er markert med grønn tilsier at landene ligger på samme plassering i begge variablene.

Figur 5. Undersøkelsene med verdiene i høy til lav rekkefølge

	Demokratiindeks		ICCS
Norge	9,9	Danmark	586
Sverige	9,4	Taiwan	581
Danmark	9,2	Sverige	579
Finland	9,0	Finland	577
Nederland	8,8	Norge	564
Tyskland	8,6	Sør-Korea	551
Malta	8,4	Estland	546
Italia	8,0	Russland	545
Estland	7,9	Flandern	537
Sør-Korea	7,9	Slovenia	532
Taiwan	7,8	Kroatia	531
Beliga	7,8	Italia	524
Chile	7,8	Nederland	523
Slovenia	7,5	Nordrhein-Westfalen	519
Litauen	7,5	Litauen	518
Latvia	7,3	Hong Kong	515
Bulgaria	7,0	Latvia	492
Kroatia	6,8	Malta	491
Colombia	6,7	Bulgaria	485
Peru	6,7	Chile	482
Den dominkanske rep.	6,7	Colombia	482
Mexico	6,5	Mexico	467
Russland	3,2	Peru	438
Kina	3,1	Den dominikanske rep.	381

For å sammenligne landene kan det være gunstig å vite hva gjennomsnittet på demokratiindeksen og ICCS undersøkelsen ligger på. Det kan vi finne ut på denne måten:

Gjennomsnitt for FNs demokratiindeks:

$$\frac{(9,9 + 9,4 + 9,2 + 9,0 + 8,8 + 8,6 + 8,4 + 8,0 + 7,9 + 7,9 + 7,8 + 7,8 + 7,8 + 7,5 + 7,5 + 7,3 + 7,0 + 6,8 + 6,7 + 6,7 + 6,7 + 6,5 + 3,2 + 3,1)}{24}$$

$$= 7,5$$

Gjennomsnitt for ICCS undersøkelsen:

$$\frac{(586 + 581 + 579 + 577 + 564 + 551 + 546 + 545 + 537 + 532 + 531 + 524 + 523 + 519 + 518 + 515 + 492 + 491 + 485 + 482 + 482 + 467 + 438 + 381)}{24}$$

$$= 518,6$$

De landene som er fem på topp på FNs demokratiindeks, som også er blant disse 24 landene, er Norge (9,9), Sverige (9,4), Danmark (9,2), Finland (9,0) og Nederland (8,8). Mens de som har de fem beste skårene i kunnskapstesten er Danmark (586), Taiwan (581), Sverige (579), Finland (577) og Norge (564). De fire nordlige landene går igjen på topp hos begge, bare litt forskjellig plassering. Utenom at Nederland og Taiwan ikke er inkludert i begge, er den største endringen at Norge går fra å være nummer en hos demokratiindeksundersøkelsen til en femte plass hos ICCS undersøkelsen. Finland er markert grønn i figur 5., som vil si at

landet ligger på samme plassering på begge undersøkelsene. Alle landene var på kunnskapsnivå A, som vil si at elevene i disse landene har en gjennomsnittlig helhetsforståelse av demokrati og medborgerskap. Mens de andre landene har et fungerende demokrati, er Taiwan det eneste landet som har ufullstendig demokrati, da de kan ha problemer i noen demokratiske aspekter og spørsmål om hvordan styresett fungerer (Huang et al., 2017; Wikipedia, 2021). FN (2020a) hevder at det bare er noen få land som anerkjenner Taiwan som selvstendig stat, da Kina gjør krav på overherredømme over landet. Alle de seks landene ligger også over gjennomsnittet i begge undersøkelsene.

Topp fem hadde en antydning til å samstemme, og jeg skal igjen bruke figur 4 til å se om de nederste også gjør det. De som ligger på bunnen av FNs demokratiindeks er Kina (Hong Kong) (3,1), Russland (3,2), Mexico (6,5). Colombia, Peru og Den dominikanske republikk har lik indeks (6,7), så i dette tilfellet er det de seks nederste. For å gjøre det likt skal jeg se på seks av landene som ligger nederst på kunnskapstesten også, og de er Den dominikanske republikk (381), Peru (438), Mexico (467), Chile (482), Colombia (482) og Bulgaria (485). Hong Kong og Russland skårer veldig lavt på demokratiindeksen, men Russland ligger et godt stykke over gjennomsnittet med 26,4 poeng mens Hong Kong ligger rett under gjennomsnittet med 3,6 poeng. Landene som er felles for de på bunnen er Den dominikanske republikk, Peru, Colombia og Mexico. Til og med på bunnen stemmer ikke rekkefølgen helt, men igjen får man en liten implikasjon på hvor landene omtrentlig ligger. Utenom Russland og Hong Kong ligger de andre landene under gjennomsnittet i begge undersøkelsene. Dersom man og fjerner Hong Kong og Russland fra figur 5. kan man se at de tre nederste landene i begge variablene er Peru, Den dominikanske republikk og Mexico.

Gjennom de åtte landene som er nevnt er det tre ulike kunnskapsnivåer, Nivå B, C og D. Hong Kong, Russland, Colombia, Chile og Bulgaria ligger på nivå B, som vil si at elevene i disse landene har et gjennomgripende kunnskap om demokrati og medborgerskap. I nivå C har elevene kjennskap til grunnleggende prinsipper, og Peru og Mexico ligger i dette nivået. Til slutt har vi Den dominikanske republikk, som ligger på nivå D. I dette nivået gjenkjenner elevene konkrete og eksempler når det kommer til demokrati og medborgerskap. Hong Kong og Russland ligger under et autoritær regime, som vil si at politisk pluralisme enten er begrenset eller ikke eksisterer i det hele tatt (Huang et al., 2017; Wikipedia, 2021). FN (2020b) har omtalt de voldsomme demonstrasjonene som foregår i Hong Kong, der de demonstrerer for mer demokrati. Demonstrantene blir skadet, fengslet og opplever politivold,

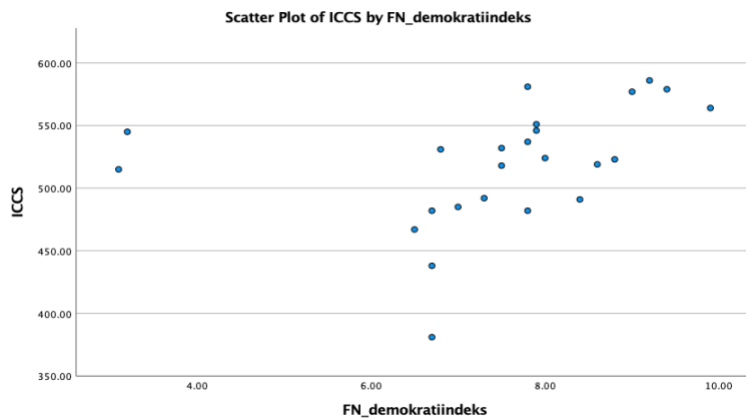
og sivile og politiske menneskerettigheter havner derfor under press. Det samme gjelder i Russland, der FN (2021a) hevder at demokratiseringsprosessene mer eller mindre har stoppet opp. De andre landene ligger under ufullstendig demokrati, som betyr at de kan ha problemer i ulike demokratiske sider, slik som for eksempel Taiwan (Wikipedia, 2021).

Ut i fra sammenhengene man kan observere i figur 4. og figur 5., virker det som at det er en liten sammenheng mellom de to variablene demokratiindeksen og kunnskapstestskåren. Hong Kong og Russlands plassering i variablene hadde absolutt ikke stor sammenheng, som trolig kommer til å påvirke korrelasjonen. Gjennom dataprogrammet SPSS, skal jeg ta for meg en korrelasjonsanalyse og se på de ulike tallene. Deretter skal jeg lage et spredningsplott i det samme dataprogrammet for å undersøke nærmere hvilke sammenhenger man kan finne. Etter å ha fylt ut alle data i SPSS programmet (se figur 1., 2. og 3.), skal jeg teste dataen opp mot korrelasjon, som jeg skal gjøre gjennom en bivariat analyse. En bivariat analyse er når man skal finne sammenhengen mellom to variabler i en undersøkelse (Johannessen et al., 2017, s. 297).

Variablene jeg satte opp mot hverandre i analysen er FN's demokratiindeks og skåren i ICCS undersøkelsen. Dataprogrammet regnet dermed ut korrelasjonen som var 0,341. Samvariasjon kan være positiv, negativ eller fraværende, og i dette tilfellet når det ligger mellom null og en, er det verken spesiell positiv eller fraværende. Styrken av korrelasjonen skal vi undersøke nærmere gjennom Cohen og Holliday (1982, sitert i Johannessen et al., 2010) sin tommelfingerregel. Den sier at et korrelasjonssvar mellom -0,40 og 0,69 er moderat, altså den er verken svak eller sterk. Dette viser til at elevenes svar på kunnskapstesten og landenes grad av demokrati ikke samsvarer. For at det skulle vært en tydelig korrelasjon skulle verdiene enten vært høye på én variabel og høye på den andre variabelen eller lavere på begge.

Figur 6. Spredningsplott

GGraph

Gjennom Pearson produktmomentkorrelasjon angir det hvor sterk lineær sammenheng det er mellom to variabler. Dette kan man se mer tydelig i en spredningsplottmodell, som visst ved figur 6. I denne figuren satt jeg opp de to variablene av poengene i ICCS undersøkelsen og FNs demokratiindeks opp mot hverandre. Korrelasjonssvaret er som angitt 0,341 og ved sterk korrelasjon hadde spredningsplottene formet seg samlet på en strak linje. De fleste prikkene er samlet og danner seg på en spredningslinje fra ned til venstre og opp til høyre. Dette tyder på at korrelasjonen lener mot positiv. På grunn av at disse ikke er samlet gir det en indikasjon på at samsvaret på variablene ikke er god. Denne figuren illustrerer godt at de to prikkene som utligger til venstre, Russland og Hong Kong, har lav skåre på FNs indeks men relativt høy skåre på ICCS. Den dominikanske republikk er den prikken man kan se lengst ned i spredningsplottet, det vil si at den har lavere skåre på ICCS undersøkelsen, men høyere skåre på FNs indeks (Johannessen et al., 2010).

Drøfting

Etter at demokrati og medborgerskap kom inn i den nye læreplanen i 2020, skal det være med på å gi elevene kunnskap om demokratiets ulike aspekter og stimulere elevene til å bli aktive medborgere. De skal også utvikle forståelse, toleranse og respekt for andre menneskers synspunkter og perspektiver (Utdanningsdirektoratet, 2020a; Utdanningsdirektoratet, 2020b). Etter empiridelen og analysen kan man se at Norge skårer godt både i elevenes forståelse og holdninger til demokrati og medborgerskap, og landet ligger på toppen av demokratiindeksen. Man kunne også se at de andre nordlige landene, Danmark, Sverige og Finland, hadde samsvar i deres undersøkelser da landene hadde høye verdier i begge variablene.

Ut i fra det forskerne Lipset (1959) og Dahl (1971) påpekte om at leseferdigheter og utdanning kan være med på å fremme demokratisering og opprettholde den, er det viktig at vi i Norge og andre land fokuserer nettopp på temaet demokrati og medborgerskap. Samtidig påpekte Aperia (2017) at demokratiutbyttet var sterkt preget og drevet av utdanning og at utdanning kan hjelpe demokratier som ikke er stabile. I ikke-demokratiske regimer har spesielt de utdannede, beleste og organiserte vært en stor trussel og i land som for eksempel Colombia opplever de drap, fengslinger, politisk forfølgelse, vold, tortur og innskrenking av bevegelsesfriheten (FN-sambandet, 2020b). Colombia var en av de landene som havnet både på bunnen av ICCS undersøkelsen og FNs demokratiindeks, og man kan tenke seg at dersom elevene i landet får en bedre forståelse rundt demokratiske aspekter, vil også indeksen for demokrati øke i dette landet.

Når det kommer til hvilke sammenhenger man kan finne mellom land i ICCS undersøkelsen for elevs demokratiforståelse og FNs demokratiindeks fant jeg ut at korrelasjonen ikke var signifikant, da den hadde et korrelasjonssvar på 0,341 som er moderat. Både før og etter korrelasjonsanalysen observerte jeg at Hong Kong og Russland hadde høye verdier på ICCS undersøkelsen og lave verdier på FNs demokratiindeks. Her skjønnte jeg allerede at korrelasjonen kom til å bli svak. Hong Kong var merket «^^^» i undersøkelsen noe som tilsier at de ikke har tilfredsstillende kvalitetskrav for deltakelse, på grunn av lav svarprosent (Huang et al., 2017). Ut i fra dette kan det å trekke gyldige slutninger være mer krevende, spesielt for de landene som ikke har et svarprosent over 85%. De to andre, Sør-Korea og Nordrhein-Westfalen, tilfredsstill heller ikke kravet som gjør at undersøkelsen får mindre validitet. De andre markeringene utgjør også en vesentlig forskjell i resultatet til de ulike landene. I demokratiindeksen er det fokusert på de ulike landene, ikke regioner, derfor kan dette få en negativ påvirkning på undersøkelsenes korrelasjon. For eksempel ligger Hong Kong under Kina på demokratiindeksen, som vi så at Kina som land ble målt i sin helhet og ikke regionen Hong Kong.

En annen ting som svekker analysens styrke er at både Hong Kong og Russland ligger under et autoritært regime (Wikipedia, 2021), altså at de skåret lavt i FNs demokratiindeks, mens de skåret høyt i ICCS undersøkelsen. Under et autoritært regime foregår voldsomme demonstrasjoner og demokratiseringsprosessene stopper opp (FN-sambandet, 2020b; FN-sambandet 2021a). Det at det er kaotiske demonstrasjoner kan og tyde på at befolkningen i

landene blir mer og mer utdannet og skjønner alvoret i demokrati og deres rettigheter. Hong Kong skåret 515 mens Russland skåret 545 i ICCS undersøkelsen, som tilsier at skåren deres ikke er blant de dårligere. I begge landene var det opprør mot regimet der studentene demonstrerte for demokrati, sivile- og politiske menneskerettigheter (FN-sambandet, 2020b; FN-sambandet, 2021a), og ettersom at elevene i landene ligger på kunnskapsnivå B har elevene gjennomgripende kunnskap om demokrati og medborgerskap og hvordan de skal beskytte og fremme samfunnets verdier og prinsipper gjennom lover (Huang et al., 2017). Det at landene skårer høyt i ICCS undersøkelsen, kan tyde på at elevene har gode leseferdigheter og utdanning som kan være med på å fremme demokratisering (Apergis, 2017; Dahl, 1971; Lipset, 1959).

Korrelasjonsanalysen hadde trolig vært sterkere og signifikant dersom man fjerner Hong Kong og Russland ut fra analysen. I figur 6. var den lineære sammenhengen moderat, som man kunne se ved at prikkene ikke var fullstendig samlet på en linje. Det var spesielt to utstikkere i figuren som var lengre til venstre enn de andre landene, Hong Kong og Russland, som tilsier at samsvaret mellom variablene er svakt.

Avslutning

Etter å ha gått i dybden i og bak begge undersøkelsene og sammenlignet skårene til disse, har jeg funnet ut gjennom en korrelasjonsanalyse at variablene ikke er signifikante. Pearsons produktmomentkorrelasjon viste at samvariasjonen var moderat, da den fikk et resultat på 0,341. Gjennom figur 4. kunne jeg se noen sammenhenger mellom land i ICCS undersøkelsen for elevers demokratiforståelse og FNs demokratiindeks. Sammenhengene kunne jeg se på både topp fem og delvis de seks på bunn. I topp fem var det de nordlige landene, Norge, Danmark, Sverige og Finland, som spesielt virket å samstemme. Selv om ikke rekkefølgen stemte, kunne man se at alle disse landene hadde høy verdi i begge variablene. Når det gjelder de på bunnen, utenom Hong Kong og Russland, kunne man her også se at Den dominikanske republikk, Peru, Mexico, Chile, Colombia og Bulgaria hadde både lave verdier på ICCS undersøkelsen og FNs demokratiindeks. Grunnen til at sammenhengene stemmer delvis på bunnen er på grunn av Hong Kong og Russland. Begge landene hadde høy skåre i ICCS undersøkelsen, men lav i demokratiindeksen. Dersom de to landene ikke hadde vært med i korrelasjonsanalysen, regner jeg med at samvariasjonen hadde blitt en del sterkere og kanskje til og med signifikant.

Litteraturliste:

Dahl, R. A. (1971). *Polyarchy: Participation and Opposition*. New Haven: Yale university press.

FN-sambandet. (2016). *Demokrati-indeksen*. Hentet fra:
<https://www.fn.no/Statistikk/Demokratiindeksen>

FN-sambandet. (18, mai. 2020a). *Taiwan*. Hentet fra:
<https://www.fn.no/Land/taiwan>

FN-sambandet (7, desember. 2020b). *Denne uka i FN: Norge i Sikkerhetsrådet fra 1. januar*. Henter fra: <https://www.fn.no/nyheter/denne-uka-i-fn-norge-i-sikkerhetsraadet-fra-1.-januar>

FN-sambandet. (18, februar. 2021a). *Russland*. Hentet fra:
<https://www.fn.no/Land/russland>

FN-sambandet. (23, mars. 2021b). *Hva er FN?*. Hentet fra:
<https://www.fn.no/om-fn/hva-er-fn>

Huang, L., Ødegård, G., Hegna, K., Svagård, V., Helland, T. & Seland, I. (2017). *UNGE MEDBORGERE Demokratiforståelse, kunnskap og engasjement blant 9.-klassinger i Norge The International Civic and Citizenship Education Study (ICCS 2016)*. Hentet fra: <https://www.udir.no/globalassets/filer/tall-og-forskning/rapporter/2017/iccs.pdf>

Johannessen, A., Tufte PA. & Christoffersen, L. (2010). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (4. utg.). Abstrakt.

Lipset, S. M. (1959). Some Social Requisites of Democracy: Economic Development and Political Legitimacy. *The American Political Science Review*. Vol. 53, No. 1 (Mar., 1959), pp. 69-105 (37 pages). Hentet fra: <https://doi.org/10.2307/1951731>

Utdanningsdirektoratet. (2018). *ICCS 2016: Demokratiforståelse, kunnskap og engasjement blant 9.-klassinger i Norge*. Hentet fra: <https://www.udir.no/tall-og-forskning/finnforskning/rapporter/demokratiforstaelse-kunnskap-og-engasjement-blant-9.-klassinger-i-norge/>

Utdanningsdirektoratet. (2020a). *Demokrati og medborgerskap*. Hentet fra: <https://www.udir.no/lk20/overordnet-del/prinsipper-for-laring-utvikling-og-danning/tverrfaglige-temaer/demokrati-og-medborgerskap?kode=saf01-04&lang=nob>

Utdanningsdirektoratet. (2020b). *Tverrfaglege tema Samfunnsfag (SAF01-04)*. Hentet fra: <https://www.udir.no/lk20/saf01-04/om-faget/tverrfaglige-temaer>

Wikipedia. (25, mars. 2021). *Democracy Index*. Hentet fra: https://en.wikipedia.org/wiki/Democracy_Index